

De Fontein van Dudok in de Kerkstraat werd gebouwd in 1916, een jaar na Dudoks komst naar Hilversum. Het werk behoorde samen met de werf aan het Langgewenst tot zijn eerste Hilversumse periode. Stijl is die van de Amsterdamse School. Het is een combinatie van bloembakken, baksteen en keramische tegels met een fontein en verlichting van bovenuit. De Monumentencommissie stelt voor het monument opnieuw te bouwen voor het plein van C&A, de plaats van het vroegere postkantoor. Afgebroken in de jaren '50. Foto ca. 1920 (Streekarchief Hilversum)

Hilversum PAS-OP! geeft aanzet tot stukje stadsvernieuwing

Op 12 september j.l. werd er een symposium gehouden in het v.m. Grand Hotel Gooiland met als inzet de stadsvernieuwing van Hilversum in het komende decennium. Het initiatief van de Hilversumse Rotary-clubs, dat als een prelude op de presentatie van het lang verwachte binnenstadsplan weerklank vond, werd in nauw overleg voorbereid met de Hilversumse Dienst Stadsontwikkeling. Wie er – na een bezoek op de vrije tijdsmarkt – op 12 september aanwezig was in de tuinzal van Gooiland, heeft kunnen aanschouwen op welke wijze door de Stichting Hilversum Pas-Op het herstel van het gebied, dat ingesloten is tussen de Herenstraat, de Laanstraat, de Langestraat en de Kruissteeg, wordt voorgesteld.

Inspeland op een oude wens van de Stichting H.P.O. is er een visie neergelegd over de mogelijkheden tot restauratie en rehabilitatie van het plangebied. Bij een wandeling door de Laanstraat beginnende vanuit de Herenstraat valt op in welke slechte conditie de gebouwde omgeving en het niveau van de openbare voorzieningen verkeert. Vooral in de Kruissteeg en in het kleine gebied tussen de Kruissteeg en het thans aanwezige parkeerterrein tussen Laanstraat en Herenstraat bevinden zich de schamele restanten van wat in vroeger tijd een der meest karakteristieke dorpse plekken van Hilversum geweest moet zijn.

Terugkomend op de nu bekende uitgangspunten van het door de gemeente Hilversum ge-

presenteerde binnenstadsplan 'Hilversum Beter' valt op, dat de relatie tussen het 'stadse' en het 'dorpse' Hilversum veel nadruk krijgt.

Het is dan ook niet te verwonderen, dat de presentatie van de maquette bij het gemeentebestuur ruime aandacht kreeg van de verantwoordelijke wethouders. Immers als inzet op het dorpse karakter past dit plan uitstekend in de structuurschets van het binnenstadsplan, waar op bladzijde 5 het 'oude dorp' met naam wordt aangeduid.

Wat zijn nu alzo de uitgangspunten, die Hilversum Pas-Op voor ogen staat met ons 'oude dorp'? Al in 1987 zijn er plannen gesmeed voor het herstel van onderhavig plangebied. Door ondergetekende werd het plangebied ingemeten, geïnventariseerd en schetsmatig aangegeven, welke panden in aanmerking kwamen voor restauratie, dan wel vervangende nieuwbouw.

Ook werden reeds in het straatbeeld gevallen gaten gedicht met kleinschalige bebouwing. In die tijd werd de thans gerestaureerde 'Boerderij van Houtman' in het plan opgenomen en zijn er zelfs ideeën geweest om de toen nog bestaande 'Witte Boerderij' aan de Zon en Maanstraat te verplaatsen naar het terrein voor de Jonghe Graaf. Zoals de lezer weet, is de Witte Boerderij verwoest na een (niet toevallige?) brand, maar werd de Boerderij van Houtman, dank zij de inspanning van vele particulieren en met medewerking van de gemeentelijke- en rijksoverheid gerestaureerd.

Op basis van de eerste versie van het plan Laanstraat en omgeving, zoals dit project in de maandelijkse bestuursvergadering op de agenda staat, werd begin maart dit jaar een herziene uitvoering uitgewerkt. Na een her-inventarisatie kon worden vastgesteld, dat de bouwtechnische

Leden van het bestuur van de Stichting "Hilversum, Pas Op!" (HPO) presenteerden op 15 oktober 1992 de maquette van het plan voor de Laanstraatbuurt aan de verantwoordelijke gemeentebestuurders. V.l.n.r. P. van Vliet (architect en adviseur HPO), H.J.A.S. Swanenburg de Veye (voorzitter HPO), F. van Lente (bestuurslid HPO), mevrouw J. Ubbink-van Andel (wethouder), K.R. Kooistra (hoofd Grondbedrijf gemeente Hilversum), H.J. Walch (wethouder). (foto Stevens)

toestand van veel nog bestaande panden veel slechter geworden was in vergelijking met de situatie van 1987.

Een rondwandeling toont ons, dat het pand achter het gerestaureerde huis Pas-Op nog steeds bewoond is, hetgeen een redelijke garantie voor toekomstig herstel waarborgt; restauratie van dit pand is goed mogelijk.

Schuin tegenover het huisje Pas-Op bevindt zich de 'winkel van Calis' met daarnaast een dichtgespijkerd pand op de hoek van de Laanstraat en de Kruissteeg. Dit 'tweelingpand' kan na rehabilitatie, een term, die kan worden vertaald met 'in ere herstellen', de hoeksteen vormen van een gebied, waarin het laat negentiende, vroeg twintigste eeuwse dorpse karakter goed bewaard kan worden. Tezamen met de overige panden van de Kruissteeg schermt dit hoekpand het oude dorp af van de meer stadse architectuur, die men van plan is te ontwikkelen aan de Langestraat of die al aanwezig is zoals de matig onderhouden synagoge.

De kern van ons 'oude dorp' wordt gevormd door de 18e en 19e eeuwse bebouwing gelegen tussen de Kruissteeg en de Laanstraat, in combinatie met de te herbouwen boerderij, die voormalig was gesitueerd op het adres Zeedijk 27 (thans Hilvertshof). Op het terrein, dat bij de fa. Calis in gebruik is, staat in min of meer rudimentaire staat nog de bebouwing, die zeer dicht op elkaar het dorpse karakter vertegenwoordigt. Restauratie van het pand Laanstraat 14, thans gelegen aan de parkeerplaats is goed mogelijk, gezien de nog redelijke staat van grote delen van het metselwerk.

Voor de invulling van de open gaten in de straatwanden wordt niet gedacht aan zeer herkenbare nieuwbouw; dit zou een verstoring van de sfeer geven, die niet gewenst is. Met andere woorden: moderne architectuur in ons plangebied moet zich voegen naar de verhoudingen en schaal waarin de oude bebouwing zich pre-

senteert, dus geen grote horizontale gevelstructuren, geen platte daken en zeker geen postmodernismen.

Zoals op de maquette is te zien worden naast herbouw van verdwenen panden nieuwbouwelementen geplaatst op de hoek tegenover het huisje Pas-Op, tegenover de te herbouwen boerderij Zeedijk 27 en op het parkeerterrein aan de Herenstraat. De nieuwbouw zal in materiaalgebruik en verhouding van de bouwmassa's aangepast worden aan hetgeen in de omgeving staat. De dakhelling van de oude bouwwerken wordt overgenomen voor de nieuwe gebouwen, die veelal in baksteen worden uitgevoerd.

Voor wat betreft de bestemming van het gebied wordt er gedacht aan een zeer afwisselende invulling. Op de begane grond van de panden grenzend aan de Herenstraat en de Kruissteeg kunnen kleine en middelgrote winkelunits worden gerealiseerd; op het pleintje tegenover de 18e eeuwse boerderij Zeedijk 27 is een aantrekkelijk verblijfsgebied voor de hand liggend en in de kleinere bebouwing zou een hoogwaardige huisvesting van tweepersoonshuishoudens zeer goed realiseerbaar zijn.

Samenvattend kan en mag worden verwacht, dat de tijd thans meer dan rijp is voor de ontwikkeling van dit deel van Hilversum, dat in het plan voor de binnenstad nauwelijks wordt belicht. Het welslagen van de totale herinrichting van de binnenstad hangt voor een groot deel af van de gaafheid van de stad (of dorp) als geheel. Stichting Hilversum Pas-Op heeft zich tot doel gesteld het Laanstraatgebied niet als rotte appel in de mand te laten voortbestaan, maar met het plan een voorbeeld van kleinschalige renovatie te tonen, dat met ondersteuning van de gemeente Hilversum, tot een van de meest attractieve verblijfsgebieden kan worden ontwikkeld.

P.D. van Vliet, architect BNA
adviseur Stichting HPO

Het bestuur van de Hilversumse historische kring "Albertus Perk" en de redactie van *Eigen Perk* wensen U prettige feestdagen en een voorspoedig 1993.